Riitta Ukkonen,
neuvotteleva virkamies
Maa- ja metsätalousministeriö
27.4.2022

## VNS 1/2022 vp Ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta

Valtioneuvosto antoi ajankohtaisselontekonsa turvallisuusympäristön muutoksesta eduskunnalle 13.4.2022. Suomen ja Euroopan turvallisuus- ja toimintaympäristössä on tapahtunut perustavanlaatuinen muutos Venäjän hyökättyä Ukrainaan.

Selonteossa arvioidaan Venäjän hyökkäyksen aiheuttaman ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön muutosta ja sen vaikutuksia Suomelle. Samoin arvioidaan muuttuneen turvallisuustilanteen vaikutuksia sekä Suomen kokonaisvaltaista varautumista talouteen, kriisinsietokykyyn, huoltovarmuuteen, sisäiseen turvallisuuteen, kyberturvallisuuteen, hybridivaikuttamiseen ja kriittiseen infrastruktuuriin kokonaisturvallisuuden mallin mukaisesti.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan huoltovarmuuskysymykset liittyvät ensi sijassa ruuan alkutuotannon ja vesihuollon turvaamiseen sekä elintarviketurvallisuuteen. Elintarvikehuollolla (alkutuotanto, elintarvike- ja panosteollisuus sekä päivittäistavarakauppa ja jakelu), elintarvikevalvonnalla ja riittävällä kotimaisella maataloustuotannolla turvataan väestön ravinnon saatavuus, laatu ja turvallisuus. Vesihuollon tehtävänä on turvata puhtaan veden saatavuus ja jätevesien asianmukainen käsittely. Vesihuolto on välttämätöntä ihmisten elinolojen, terveydenhuollon ja elintarvikehuollon toimivuuden sekä teollisuuden toimintaedellytysten kannalta.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on entisestään korostanut varautumisen ja huoltovarmuuden merkitystä. Muuttuneen tilanteen vaikutukset kohdistuvat maailmanlaajuisesti niin tuotantopanosten ja maataloustuotteiden saatavuuteen kuin niiden hintaankin.

Suomalainen elintarviketeollisuus perustuu suurelta osin kotimaisen maataloustuotteiden käytölle. Suomen omavaraisuusaste kaikkien elintarvikkeiden osalta on noin 80 prosenttia silloin, kun tuotantopanosten saatavuudessa ei ole ongelmia. Kotimaisen tuotannon ja kulutuksen suhteeseen perustuvat luvut kansallisesta ruokaomavaraisuudesta osoittavat, että Suomen maatalous kykenee tällä hetkellä vastaamaan kotimaisten kuluttajien tarpeisiin hyvin.

Häiriötilanteisiin ja poikkeusolosuhteisiin varaudutaan varmuusvarastoinnilla. Keskeisten ulkomaisten tuotantopanosten tai raaka-aineiden huoltovarmuuden kannalta riittävä saatavuus varmistetaan yhteistyössä huoltovarmuusorganisaation kanssa. Kalatalouden toimintaedellytykset turvataan huolehtimalla kalavarojen kestävästä käytöstä ja hoidosta sekä kriittisten tuotantopanosten saatavuudesta.

Maataloustuotanto on pitkäjänteistä toimintaa. Tuotannon jatkuvuuden turvaaminen ja uusien yrittäjien saaminen alalle edellyttää tuotannon kannattavuuden parantumista

nykytilanteesta. Markkinoilta saatavat tuotot yhdessä erimuotoisten tukien kanssa kattavat vain osan tuotantokustannuksista. Pitkäjänteinen kannattavuuden turvaaminen edellyttää sitä, että markkinatuottojen osuus viljelijöiden kokonaistuloista olisi nykyistä suurempi.

Huoltovarmuuden kannalta on keskeistä se, että koko elintarvikeketjun riippuvuutta tuontipanoksista voidaan vähentää. Lisäksi tulee huolehtia logistiikan ja tietoliikenneyhteyksien sekä muun perusinfrastruktuurin toimivuudesta kaikissa tilanteissa.